

„Normalizacja” :   władza - społeczeństwo - opozycja

praca magisterska o Aksamitnej rewolucji w Czechosłowacji

Rozdział pierwszy. Władza i opozycja w latach 1968-1989

Władza

W marcu 1969 podczas mistrzostw świata w hokeju na lodzie czeska drużyna spotkała się podczas eliminacji z faworyzowaną drużyną ZSRR. Dla wielu Czechosłowaków mecz ten był czymś więcej niż tylko sportowym współzawodnictwem. Dla upokorzonego wojskową interwencją narodu przyszła godzina zemsty, choćby tylko w sporcie. Zwycięstwo czeskiej drużyny wielu prażan uczciło wychodząc na ulice. Gdy w finale obie drużyny spotkały się ponownie a nierzeczywiste stało się prawdą – 28 marca Czechosłowacy ponownie pokonali radzieckich hokeistów – 150 000 tłum wyległ na Plac Wacława, aby świętować zwycięstwo i dać upust swej niechęci do radzieckich agresorów. Nie obyło się bez aktów wandalizmu i przepychanek. „Kryzys hokejowy” jak później nazwano te wydarzenia, w których w całym kraju brało udział około pół miliona osób, stała się sygnałem do ataku sił, które przez następne 20 lat będą uprawiać politykę normalizacyjną. W kwietniu – po 15 miesiącach – ze swej funkcji musiał zrezygnować A. Dubček, a jego stanowisko objął G. Husák, upatrzony przez Moskwę jako wygodne narzędzie realizacji celów Kremla.

Uformowała się ekipa, która bez większych zmian rządziła aż do swojego upadku w 1989: G. Husák, V. Bil`ak, J. Kempný, A. Indra (do szczytu władzy dostał się w 1971), P. Colotka, K.

Hoffmann, A. Kapek, J. Korčák, J. Lenárt, L. Štrougal, M. Hruškovič, V Hůla. Z czasem przyłączyli się do tego grona: M. Jakeš, J. Fojtík, J. Haman. Na prawie samym końcu dołączył polityk, który odegra ważną rolę w wydarzeniach listopada 1989 r. L. Adamec. Warto jednak zauważyć, że i w tej ekipie pogromców wszystkiego, co niezależne brak było jedności. Wytworzyły się dwie grupy: jedna, w której największym autorytetem cieszył się Bil`ak (a także Hoffmann, Indra, Kapek), nazwana mianem „internacjonalistów” walczyła zaciekle przeciwko tym, którzy w „sierpniu 1968 nie okazali natychmiastowego entuzjazmu[1]” (Husák, Kempný, Horčák, Lenárt, Štrougal).

Nowa ekipa, składająca się z generacji, wychowanej na wydarzeniach z lutego 1948 r., której stanowisko do wydarzeń „Praskiej Wiosny” streszcza sformułowanie: „nie może powtórzyć się sytuacja, choćby i trochę tylko podobna do procesu odnowy; trzeba zadusić w zarodku każdą myśl, która przypominałaby ideę „Praskiej Wiosny”[2]” zastąpiła namiastki pluralizmu biurokratycznym centralizmem. Do władzy doszła garstka osób:

„bezideowy konglomerat [...] który łączy jedynie ślepe podporządkowanie i umiejętność pełnienia funkcji bezwolnych wykonawców poleceń i dyrektyw [...], elitę skierowaną na działalność ‘dla siebie’ i ‘pod siebie’, a tym jedynie stojącą ponad masą, jako sfera politycznej władzy i przemocy, że opierała się o ‘fałszywą ideologię”[3].

Wedle zasady tzw. demokratycznego centralizmu, cała władza była skupiona w kierownictwie w Centralnym Komitecie i w partyjnym aparacie, który rządził sekretariatem CK. Członkowie i organizacje terenowe nie miały żadnego wpływu na decyzje polityczne. Z parlamentu[4] musieli odejść zwolennicy „Praskiej Wiosny” (wedle biurokratycznej nowomowy: „rewizjonistyczne, antysocjalistyczne, antysowieckie elementy, które straciły zaufanie swoich wyborców[5]”). Trójca funkcjonariuszy A. Indra, V. David i D. Hanes zawładnęła

parlamentem na kolejne 15 lat. Uczynili oni z parlamentu posłuszne narzędzie wypełniania dyrektyw kierownictwa Komitetu Centralnego, skutecznie tłumiąc każdą inicjatywę. Parlament w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych miał do spełnienia podwójną funkcję: miał być posłusznym narzędziem w ręku elity prowadzącej politykę „normalizacji”, a jednocześnie grać rolę zgromadzenia przedstawicieli ludu, których celem jest „wypełnianie woli swoich wyborców”.

Od początku lat siedemdziesiątych nowe kierownictwo w KPCz rozpoczęło proces konsolidacji swojej władzy poprzez czystki kadrowe skierowane przeciwko tym, którzy pod końcem lat sześćdziesiątych usiłowali reformować system. „Kryterium działalności komisji kontroli nie było zachowanie jednostek w roku 1968, ale raczej ochota aktywnego popierania systemu wprowadzonego przez G Husáka po kwietniu 1969.”[6] Pierwsza fala czystek rozegrała się w samej partii. Odbyła się podczas plenarnego zgromadzenia ÚV KPCz (25-29 IX 1969), na którym uznano zjazd vysočanský[7] za nielegalny, pozbawiono jego uczestników mandatów, a następnie wyrzucono z partii jego głównych protagonistów.

Drugą falą czystek kierował Milouš Jakeš, dotknęła ona władz ustawodawczych, struktur bezpieczeństwa, armii, organizacji masowych, mediów i pozostałych partii Frontu Narodowego. Zamykano wiele gazet, zwalniano redakcje, reorganizowano kierownictwo wielu państwowych instytucji. W wyniku tej fali czystek zreorganizowano parlament. Trzecia fala czystek wróciła znowu na partyjną glebę, tym razem przybierając charakter masowy – w styczniu 1970 na plenarnym posiedzeniu KPCz przyjęto dokument pod nazwą: Dopis ÚV KSČ všem základním organizacím a členům strany k výměně členských legitimací KSČ (List ÚV KPCz do podstawowych organizacji i członków partii odnośnie wymiany legitymacji członkowskich KPCz). Ta fala czystek stała się „drugim pod względem wielkości aktem powojennej zemsty politycznej”[8].

Jej celem, wedle wymienionego wyżej dokumentu, było

oczyszczeni partii z „wrogich, rewizjonistycznych i prawicowych elementów”. W ten sposób z partii wykreślono pół miliona członków „najbardziej świadomych pod względem kulturalnym, jądro narodu o przekonaniach demokratycznych”[9]. Partia, która po przyjęciu Dopisu ÚV KSČ všem základním organizacím a členům strany k výměně členských legitimací KSČ oczyściła się z elementów klasowo i politycznie niepewnych, a po zatwierdzeniu Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. Sjezdu KSČ „skonsolidowała” się ideologicznie, mogła przystąpić do „normalizacji życia społecznego[10]”. Jednocześnie do partii przyjęto 1 100 000 nowych członków, w większości bezideowych karierowiczów, którzy w czystkach dostrzegli szansę na budowanie swojej pozycji u boku staronowego kierownictwa. Dzięki przeprowadzonym czystkom kadrowym kierownictwo partii skonsolidowało władzę i załamało ducha rewolucyjnego w kraju, społeczeństwo zapadło w stan zbiorowej apatii i zniechęcenia. Na uwagę zasługuje taktyka władzy. Wrogowie polityczni nie byli fizycznie likwidowani, nikt nie trafiał do więzienia, tym którzy wykazali chęć poprawy i uznania słusznej linii, partia otwierała drogę powrotu (wielu z tej drogi skorzystało) na „front walki przeciw kapitalistycznemu wyzyskowi i burżuazyjnej reakcji”. Skupiono się na nacisku ekonomicznym, który choć bezkrwawy, równie skutecznie dławił opozycję, pozbawiając ją przy tym jakiegokolwiek aury męczeństwa.

W grudniu 1969 partia przyjęła dokument pod nazwą: Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. Sjezdu KSČ (Nauka wypływająca z kryzysowego rozwoju w partii i społeczeństwie po XIII zjeździe KPCz). W dokumencie tym znalazły się filipiki przeciwko Praskiej Wiośni: „W sierpniu 1968 powstała w ČSSR wyjątkowa, kontrrewolucyjna sytuacja, a nasze państwo stanęło na skraju wojny domowej”; oczywiste kłamstwa: „Tysiące komunistów, poszczególni obywatele i całe kolektywy pracujących zwracały się do kierownictw bratnich państw z prośbą o [...] internacjonalistyczną pomoc” i iluzje: „Po opanowaniu kryzysu [...] wytworzyły się podstawy do

postępującego wzrostu ekonomiki [...] wśród mas pracujących rozwinęło się szerokie i aktywne uczestnictwo oraz inicjatywa w dziedzinie zwiększania produkcji.[11]”.

Poučení stało się programem partii na następne dwadzieścia lat, określało jak należy poprawnie odnosić się do historii, teraźniejszości, jak zachowywać się w przyszłości:

„Nauka płynąca z wielkich prób, walk i twardych bojów zobowiązuje naszą partię, każdego komunistę, każdego uczciwego, czującego się socjalistą obywatela naszego państwa, ochraniać nasz kraj, rozwijać socjalizm i nigdy już nie dopuścić do jego zagrożenia niczym i nikim, nawet gdy nieprzyjaciel kryje się za pięknymi słówkami i hasłami. Jest to nasz rewolucyjny, narodowy, klasowy i internacjonalistyczny obowiązek. Gwarancją jego spełnienia może być jedynie partia komunistyczna, która pewnie stoi na gruncie na zasad marksizmu-leninizmu, partia skonsolidowana w walce z klasowym nieprzyjacielem, oczyszczona od wszelkich brudów oportunistów i rewizjonistów, partia która swa jasną i realistyczną polityką najlepiej wyraża najbardziej szlachetne tęsknoty ludu pracującego”[12].

Władza, która nie miała poparcia społecznego już w 1969 r. zdała sobie sprawę, iż tajemnica pozyskania obywateli tkwi w ekonomii, która „im dalej, tym bardziej będzie wpływać na powodzenie polityki[13]”. Uwagę niespokojnego społeczeństwa od polityki, która stała się wyłączną domeną garstki biurokratów, odwrócić mogło tylko „ulepszenie zaopatrzenia obywateli, zapewnienie stabilności stosunków ekonomicznych i osłon socjalnych[14]”. Handel wewnętrzny, zaopatrzenie sklepów w najważniejsze artykuły stały się priorytetem partyjnych ekonomistów. Udało się im za pomocą starych i wypróbowanych środków, jakim są zamrożenie cen, polepszenie dyscypliny pracowniczej, zachęcanie do większego, materialnego zainteresowania jakością i ilością produkcji i odnowieniem rywalizacji na stanowiskach pracy, zapewnić wyższy wzrost produkcji niż wzrost cen[15].

Udana stabilizacja gospodarcza przyczyniła się do powstawania społeczeństwa konsumpcyjnego. Na początku lat siedemdziesiątych wzrosła ilość indywidualnych i społecznych wydatków. Udało się też zlikwidować niektóre społeczne problemy, jak np. wzrosła ilość mieszkań dla młodych małżeństw, uległa poprawie sytuacja rencistów i emerytów itp. Stabilizacja gospodarcza niewątpliwie osiągnęła swój cel – urzędnicy komisji gospodarki narodowej mogli tryumfować: „Osiągnięcie pozytywnych wyników w rozwoju gospodarczym zapewniły nam wiarę obywateli w sprawność polityki gospodarczej[16]”. Władza dawała obywatelom możliwość samorealizacji w sferze gospodarczej i socjalnej. Ludzie skoncentrowali się na zaspokajaniu swoich potrzeb materialnych, władza w zamian żądała apolityczności i rezygnacji z publicznego życia politycznego. Ta sfera była zarezerwowana dla nomenklatury, większości obywateli pozostało ich prywatne życie i problemy. W wyniku takiego układu pomiędzy władzą a społeczeństwem, obywatel zmieniał się w konsumenta[17]. Wadliwy system gospodarczy opierający się o centralne planowanie, na razie, za pomocą regulacji cen, dochodów i dotacji politycznie wrażliwych dziedzin, potrafił ukryć swoje niedostatki i zbawić państwo od społecznych i gospodarczych wstrząsów, jakie miały miejsce np. w Polsce.

„Ceną za [pewien] standard życiowy i socjalne zabezpieczenia, które nie były poparte realnymi osiągnięciami ekonomii, była 'stagnacja i odstawanie za rozwiniętymi krajami, co prowadziło nieuchronnie do tego, iż chwiejny społeczny układ załamał się w połowie lat osiemdziesiątych[18]”.

Co prawda sytuacja gospodarcza w Czechosłowacji w połowie lat osiemdziesiątych nie była tak dramatyczna jak w Polsce, niemniej jednak od początku lat osiemdziesiątych system gospodarczy zaczął odczuwać negatywne skutki ekonomii opartej na centralnym planowaniu i przemyśle ciężkim. Spowolniony wzrost dochodu narodowego zaczęli odczuwać także obywatele. Najgorsze gospodarcze wyniki tego okresu zanotowano w latach

1981-1985:

Tabela 1. Przyrost dochodu narodowego w Czechosłowacji w latach 1970-1988

	1970-1988	1970-1975	1975-1980	1980-1985	1985-1986	1986-1987	1987-1988
Dochód narodowy w %	3.5	5.7	3.7	1.8	2.6	2.1	2.3

Źródło: Otahál, M.: Opozice, moc, společnost 1969/1989, Praha 1994, s. 51

Wzrost dochodu narodowego zapewniał przede wszystkim ekstensywny rozwój w dziedzinach, które zapewniały ekonomiczne zaawansowanie w latach czterdziestych i pięćdziesiątych. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych czechosłowacka, przestarzała ekonomika zostawała daleko w tyle za krajami rozwiniętymi. Władza traciła „milczącą” akceptację społeczeństwa, traciła też poparcie w zagranicy: nowa polityka Związku Radzieckiego w stosunku do państw Europy Środkowej i Wschodniej oznaczała zagrożenie dla ekipy Husáka, która swą władzę legitymowała jedynie oparciem posiadanym w sowieckim Komitecie Centralnym i na sile obcych czołgów. Wraz z upadkiem doktryny Breżniewa KPCz stawało się coraz bardziej izolowane na arenie międzynarodowej. Nawet w samej partii zaczęła się pojawiać krytyka kierownictwa.

Do wielu niższych stanowisk partyjnych dostali się przedstawiciele nowego pokolenia, które łączyło oprócz wieku, niechęć do starszej generacji, blokującej karierę ambitniejszym, młodszym komunistom. Różnił ich także stosunek do reform Gorbaczowa. Młoda generacja wywodziła się głównie z szeregów Socjalistycznego Związku Młodzieży (SSM). Wkrótce doszło do spięć pomiędzy kierownikiem SSM V. Mohoritą a G. Husákiem. Nie doszło jednak do współpracy pomiędzy „młodymi wilkami” z SSM a dysydentami. M. Štěpan, wywodzący się z tej generacji szybko wybrał drogę budowania własnej kariery i przeszedł na stronę zwolenników twardej linii.

V. Mohoricie nie udało się znaleźć odpowiedniego poparcia dla

swych reformatorskich planów przed wybuchem rewolucji. Głosy krytyki rozbrzmiewały także z szeregów inteligencji technicznej i elit menedżerskich. Najbardziej aktywni przedstawiciele tych grup społecznych, którzy od dawna zdawali sobie sprawę z nieefektywności centralnego zarządzania, teraz poczuli się nim skrępowani, gdyż dostrzegali w nim barierę dla samorealizacji. Grupa ta zdawała sobie sprawę z tego, iż zmiana systemu gospodarczego wiąże się z koniecznością zmiany systemu politycznego. Do tej grupy należeli tzw. prognostycy z Zakładu Prognostycznego Czechosłowackiej Akademii Nauk (ČSAV), którzy pracowali pod ochroną członka partii komunistycznej V. Komárka. Z zakładu Komárka wywodzą się przyszli twórcy transformacji gospodarczej: V. Klaus, T. Ježek i V. Dlouhy.

Aktywnie zaczęła występować nowa generacja inteligencji twórczej, która zasiadała w oficjalnych instytucjach. Nie była ona bezpośrednio związana z dysydentami, ale zaczęła głośno wypowiadać swoje niezadowolenie ze stanu, w jakim znalazła się kultura. W roku 1988 stanowisko głównego ideologa po A. Idrze przejął J. Fojtik, który zaczął dobierać wokół siebie nowe, nie skompromitowane twarze. Na czele Związku Literatów Czeskich stanął M. Černík, a podobne stanowisko w Związku Literatów Czechosłowackich zajął M. Válek, obaj cieszący się opinią liberalniejszych czy też nastawionych reformatorsko. M. Válek konstatawał, iż „błędy i wypaczenia” są nie tylko „we sferze ekonomiki, ale także i polityki. Trzeba z wyprzedzeniem analizować przyczyny powstania Karty 77, literatury drugiego obiegu, braku zainteresowania ze strony młodzieży Związkiem Młodzieży Socjalistycznej, ale też aktywowaniem się tzw. nielegalnych struktur religijnych. Wszystko to są fakty, przed którymi realna polityki nie może zamykać oczu[19]”.

Jednak, chociaż komunistyczna inteligencja i młodzież były ośrodkiem silnego nacisku na KPCz, to mogły wpływać na politykę kraju w stopniu jedynie znikomym. Prawdziwa walka rozegrała się w partyjnym aparacie.

Najbardziej palącą kwestią stała się zmiana pierwszego sekretarza. Na wzór ogólnego schematu, który funkcjonował na terytorium od ZSRR po państwa „demokracji socjalistycznej”, na to stanowisko najbardziej predestynowaną figurą był L. Štrougal – „czechosłowacki Gorbaczow”. Ale zarówno aparat partyjny, jak i członkowie sekretariatów krajowych (wojewódzkich) nie byli gotowi na przyjęcie takiego „radykała”. Štrougal przepadł. Najważniejsze stanowisko przypadło M. Jakešowi, od którego oczekiwano zarówno: „wierność starym ideałom jak i pierestrojce[20]”.

W politykę zaczęły ingerować także służby bezpieczeństwa. Szef StB A. Lorenc oraz R. Hagenbart, także wysoki funkcjonariusz bezpieczeństwa (szef XIII oddziału ÚV KPCz), jedni z najlepiej poinformowanych i niewątpliwie jedni z najlepiej orientujących się polityków w partii nawiązali współpracę. Doszli do wniosku, że kryzys jest bliski i tylko znaczne przyspieszenie reform w duchu gorbaczowowskim może pomóc zatrzymać władzę w ręku partii. W ich opinii takich reform nie mogli się podjąć ludzie stający na czele partii. Niemniej przekonywali oni, że „gdzieś z tyłu rządzącej władzy są siły, które są gotowe rozwinąć niezbędne działania prowadzące do powrotu Czechosłowacji w szeregi państw rozwiniętych[21]”.

Projekty Hagenbarta i Lorenca nie znalazły poparcia ani u Jakeša, ani u członków kierownictwa KPCz, gdyż wszyscy oni czuli się oczywiście zagrożeni przyjmując bardzo osobiście sugestie Hagenbarta o niezdolnych do niczego „ściśle związanych z przeszłością, nie mających zaufania członków partii, kompromitujących partię swą polityką[22]”. Jednym z błędów taktycznych tandemu Hagenbart-Lorenc było odwrócenie się od L. Adamca, przewodniczącego władzy federalnej i członka kierownictwa ÚV KPCz, który w znacznej mierze zgadzał się z programem reform i jako pierwszy zrozumiał konieczność rozmów z opozycją.

Ekspersi Adamca od dawna krytycznie odnosili się do sytuacji ekonomicznej kraju. On sam dał się poznać jako zwolennik

reform przede wszystkim ekonomicznych, choć dostrzegał potrzebę zmian personalnych na najwyższych stanowiskach w partii, chciał też do polityki wprowadzać młodzież, występował też przeciwko „wiodącej” roli KPCz, a także przeciw naukom wypływającym z Poučení. Adamcowi nie udało się zorganizować wokół siebie nowego centrum władzy mogącego konkurować z grupą Jakeša. Zamiast tego Adamec zaczął szukać sojuszu z ruchem dysydenckim. Za pośrednictwem swojego doradcy O. Krejčego nawiązał kontakt z grupą Most, która z kolei była w kontakcie z największym autorytetem środowiska dysydentów – V. Havlem.

---

[1] Měchýř, J.: Velký převrat či snad revoluce sametová?, op. cit., s.37.

[2] Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. Sjezdu KSČ, cyt. za: Otáhal, M.: Opozice, moc, společnost 1969/1989: Příspěvek k dějinám „normalizace”, Praha 1994, s.19.

[3]. Otáhal, M.: Opozice..., s. 19.

[4] Cigánek F.: Předlistopadový parlament ve světle archivní dokumentace, [w:] Dvě desetiletí před listopadem 89 Sborník, Praha 1993.

[5] Ibidem, s.59.

[6] Fiala, P., Holzer, J., Mare, M., Pšeja, P., Komunismus v české republice. Vývojové, systémové a ideové aspekty působení KSČM a dalších komunistických organizací v české politice, Masarykova Univerzita v Brně, Brno 1999, s. 63.

[7] na zjeździe wysočanským (22 VIII 1968) wybrano nowy skład sekretariatu generalnego, który skrytykował agresję państw Układu Warszawskiego i opowiedział się za bezwarunkowym wycofaniem wojsk agresorów.

[8] Otáhal, M.: První fáze..., op. cit., s.13.

[9] Ibidem, s.13.

[10] Otáhal, M.: Opozice..., s. 31.

[11] cyt. za J. Měchýř, Velký převrat či snad revoluce sametová?, op. cit. s. 35.

[12] Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. Sjezdu KSČ, cyt. za: Fiala, P., Holzer, J., Mare, M., Pšeja, P., Komunismus v české republice. Vývojové, systémové a ideové aspekty působení KSČM a dalších komunistických organizací v české politice, Masrykova Univerzita v Brně, Brno 1999, s. 64.

[13] Posiedzenie komisji gospodarki narodowej 12.12 1969, cyt. za Otáhal, M.: Opozice..., s. 31.

[14] Ibidem, s.31.

[15] Ibidem, s. 32.

[16] Sprawozdanie z projektu dyrektyw dla wypracowania planu rozwoju gospodarki narodowej na rok 1974 z 8 zgromadzenia komisji gospodarki narodowej ÚV KPCz z 14.04.1973, cyt. za: Otáhal, M.: Opozice..., s. 32.

[17] Ibidem, s.33.

[18] Ibidem, s. 33.

[19] Głos M. Válka w dyskusji, która odbyła się 11 września 1988, cyt. za: Opozice..., s. 78.

[20] A. Lorenc, Ministerstvo strachu? Neskartované vzpomínky generála Lorence, Tatrapress 1992, s.137.

[21] R. Hagenbart, Šedá emince aneb...?, cyt. za.: Opozice..., s. 83.

[22] Opozice..., s. 83.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Środki ochrony sądowej jednostek samorządu terytorialnego

Ochrona sądowa dotyczy samodzielności wszystkich jednostek samorządu terytorialnego. Sądowa ochrona samodzielności samorządu przewiduje możliwość zaskarżenia do sądu administracyjnego rozstrzygnięcia organu nadzorczego, w postaci decyzji w rozumieniu KPA, aktów prawnych typu administracyjnego, które podejmują organy nadzoru. Zaskarżeniu podlega stanowisko organu w sprawach, w których zatwierdzenia, uzgodnienia lub zaopiniowania uzależniają się ważność rozstrzygnięcia lub projektu rozstrzygnięcia organów gminy.

Rada może upoważnić wójta lub zarząd do złożenia skargi. Takie upoważnienie jest swego rodzaju pełnomocnictwem procesowym NSA.

Rada gminy obradując na sesji może upoważnić przewodniczącego do złożenia skargi na rozstrzygnięcie organu nadzorczego. Nie podlega zaskarżeniu do NSA ślubowanie radnych, które nie stanowi uchwały rady ani też decyzja wydana przez wójta w I instancji.

Skargę do NSA należy składać w terminie 30 dni od doręczenia rozstrzygnięcia nadzorczego czy „stanowiska”.

W przypadku złożenia skargi do NSA przez organy samorządu

stosuje się odpowiednio przepisy o zaskarżaniu decyzji indywidualnych, z zakresu administracji publicznej.

Przedmiotem skargi może być uchwała organu samorządu, a w przypadku organu wykonawczego gminy- zarządzenia wójta czy burmistrza (prezydenta miasta). Uchwały te muszą się mieścić w sferze administracji publicznej.

Przedmiotem skargi mogą być zarówno zadania własne jak i zlecone. NSA nie może badać celowości, rzetelności czy gospodarności działania, może natomiast stosować kryteria legalności badać, czy organ nadzoru nie przekroczył swych uprawnień ustawowych.

Skarga służy także na bezczynność organów. Gdy organy nie wykonują czynności nakazanych prawem albo podejmują czynności prawne (inne niż uchwały) lub faktyczne naruszające prawa osób trzecich. W tych sytuacjach NSA może nakazać organowi nadzoru niezbędne czynności na rzecz skarżącego, na koszt i ryzyko gminy, powiatu czy województwa.

Warunkiem złożenia skargi zarówno indywidualnej jak i zbiorowej jest wezwanie do usunięcia naruszenia. Dopiero gdy ono okaże się bezskuteczne, można wnieść skargę. Bezskuteczność oznacza, że organ samorządu w całości lub w części nie uwzględnił wezwania do usunięcia naruszenia.

Wezwanie powinno zostać złożone do organu właściwego. Dopuszcza się składanie wezwania do wójta czy burmistrza, wyklucza natomiast kierowanie sprawy do organu nadzoru.

Do złożenia skargi legitymowana jest gmina lub związek gmin, powiat i związek powiatów oraz województwo, których interes prawny uprawnienia lub kompetencje naruszono.

Każdy, kogo interes prawny lub uprawnienia zostały naruszone uchwałą lub zarządzeniem podjętym przez organ gminy w sprawie zakresu administracji publicznej, może po bezskutecznym wezwaniu do usunięcia, zaskarżyć uchwałę do sądu

administracyjnego

Ochrona sądu powszechnego, głównie cywilnego oraz administracyjnego.

Ochrona sądu cywilnego dotyczy przede wszystkim zagadnień związanych z obrotem mieniem samorządowym. W przypadku ochrony sądu administracyjnego może on rozstrzygać o różnych zagadnieniach dotyczących samorządu terytorialnego. Przed wszystkim będzie rozpatrywał skargi na ostateczne decyzje administracyjne, które zapadły w organach administracji samorządowej. NSA rozstrzyga spory między organami jednostek samorządu terytorialnego oraz między organami tych jednostek a organami administracji rządowej, także między samorządowymi kolegiami odwoławczymi. Sąd administracyjny udziela odpowiedzi na pytania prawne przedstawione do rozstrzygnięcia przez samorządowe kolegia odwoławcze. NSA rozstrzyga skargi na akty nadzoru.

Ochrona sądowa stanowi prawo podmiotowe przysługujące gminie. Ochrona samodzielności samorządu przed rozstrzygnięciami organów nadzorczych.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Misje pokojowe ONZ

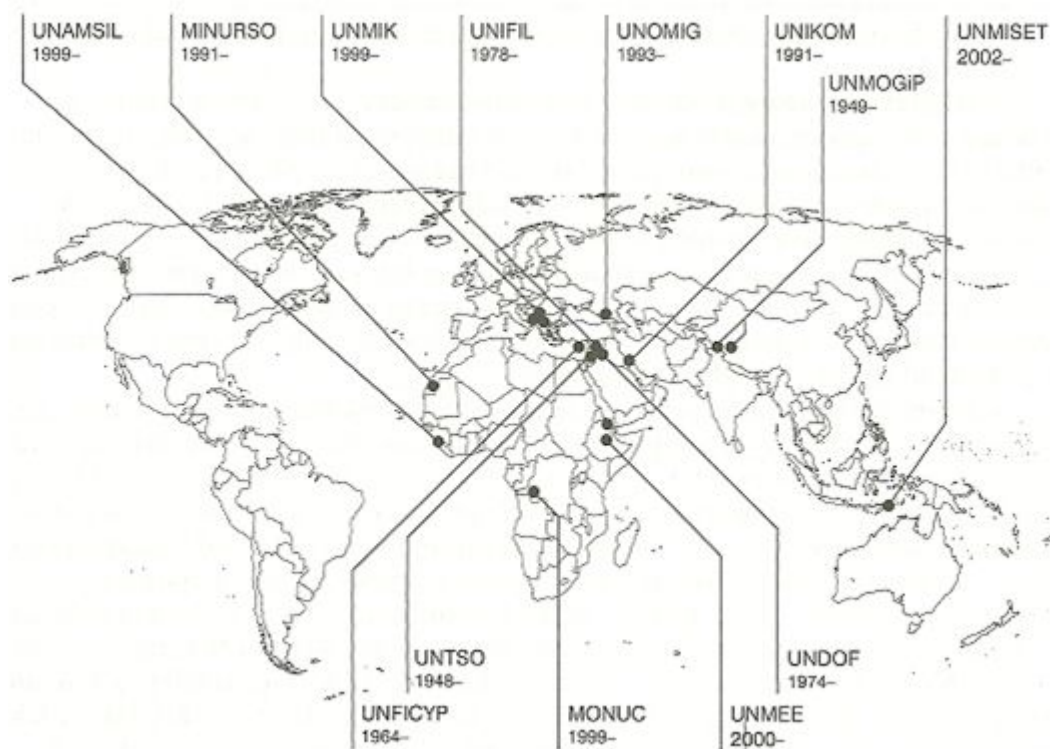
Budowa mechanizmów systemu bezpieczeństwa zbiorowego zainspirowana została zarówno doświadczeniami historycznymi jak i obiektywną potrzebą zapewnienia światu stabilizacji i pokojowej egzystencji[1].

Organem wyposażonym w kompetencje do podejmowania akcji w razie zagrożenia pokoju i aktów agresji jest Rada Bezpieczeństwa. Zgodnie z Kartą ma ona obowiązek zapobiegania aktom naruszenia pokoju oraz zastosowania środków przymusu w razie dopuszczenia się przez państwo aktu agresji. Środki stosowane przez Radę mogą mieć charakter zapobiegawczy, przymusu pośredniego lub bezpośredniego. Decyzje o zastosowaniu danego środka podejmują państwa zasiadające w Radzie[2]

Współczesny świat wykazuje małą stabilność i znaczną podatność na konflikty i zakłócenia równowagi sił. W związku z tym obok wielkich mocarstw również organizacje międzynarodowe muszą zwiększać wysiłki na rzecz utrzymania pokoju i bezpieczeństwa. Sytuacja międzynarodowa wymusza wręcz na ONZ konieczność prowadzenia operacji pokojowych i stosowania innych mechanizmów bezpieczeństwa zbiorowego, np. misji pokojowych[3].

Misje pokojowe są sposobem pomocy krajom dotkniętym konfliktem poprzez stwarzanie warunków do trwałego pokoju. Uczestnicy misji pokojowych ONZ – personel wojskowy i policyjny oraz cywilny z wielu krajów – nadzorują i obserwują przebieg procesów pokojowych, które pojawiają się po zakończeniu konfliktów oraz pomagają ich byłym uczestnikom we wprowadzaniu w życie uzgodnień pokojowych, które podpisali. Tego typu pomoc przybiera różne formy i obejmuje m.in. środki mające na celu obudowę zaufania, wprowadzanie ustaleń dotyczących podziału władzy, pomoc w przeprowadzaniu wyborów, umacnianie rządów prawa oraz ekonomiczny i społeczny rozwój[4].

Rysunek 2. Obecnie trwające misje pokojowe

Źródło: E. Cziomer, L. W. Zyblikiewicz, Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, s.83.

Zagrożenie ze strony otoczenia zakłóca proces pokojowy. Jego udane utrzymanie wymaga często obecności znacznej liczby oddziałów, zwłaszcza na początkowym etapie misji. Ich obecność może zapewnić stabilność i bezpieczeństwo do momentu gdy zostaną utworzone wiarygodne, lokalne siły policyjne.

Tradycyjna idea misji pokojowych ONZ zakładała, że jej oddziały nie powinny być uzbrojone, mogą posiadać tylko lekką broń i używać siły jedynie w obronie własnej. Wydarzenia ostatnich lat doprowadziły do dyskusji na temat tego, jak sprawić, aby oddziały misji ONZ były bardziej skuteczne podczas niebezpiecznych i skomplikowanych operacji przy jednoczesnym zachowaniu swojej bezstronności.

ONZ nie dysponuje własną armią. Państwa dobrowolnie wysyłają swoich żołnierzy i sprzęt w przypadku każdej misji pokojowej, za co uzyskują rekompensatę pieniężną ze specjalnego funduszu operacji pokojowych. Operacje pokojowe przeprowadzane są na

życzenie lub za zgodą stron. Cechuje je bezstronność wobec konfliktu oraz ograniczone prawo do użycia siły[5].

Od początku działalności ONZ przeprowadzono prawie 60 operacji pokojowych. Odpowiedzialność za utrzymanie pokoju i bezpieczeństwa na świecie spada na wszystkie państwa członkowskie ONZ. Od 1948 r. ponad 110 państw wysyłało personel na misje pokojowe.

Rysunek 3. Misje pokojowe ONZ w latach 1984-2002

Nazwa i czas trwania	Pełna nazwa	Przybliżone wydatki (mln USD)	Liczba osób	Straty
UNAMIR 1993-1996	Misja Pomocy dla Rwandy	98	2 548	-
UNCRO 1995-1996	Operacja ONZ dla Przywrócenia Zaufania	razem z UNIPROFOR	7 071	16
UNSMIH 1996-1997	Misja Wspierająca ONZ dla Haiti	56	1 525	-
UNTMIH 1997	Misja Tymczasowa na Haiti	20	300	-
MIPONUH 1997-	Misja Cywilnej Policji ONZ na Haiti	30 (1998-1999)	372	-
UNOMSIL 1998-	Misja Cywilnej Policji ONZ na Haiti	41 (1999-2000)	51	-
MIPONUH 1997-2000	b.z	50	b.z	b.z
UNOMSIL 1998-1999	b.z	129	59	b.z
MONUC 1999-	Misja ONZ w Demokratycznej Republice Kongo	698	4 463	10
UNIMSET 2002-	Misja Wspierająca ONZ w Timorze Wschodnim	305	4 443	8

Źródło: E. Cziomer, L. W. Zybliekiewicz, Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, s.82

---

[1] W. Malendowski, Rola ONZ w utrzymaniu pokoju i bezpieczeństwa, [w:] Stosunki międzynarodowe, pod red. W. Malendowskiego, C. Mojsiewicza, Wydawnictwo Atła 2, Wrocław 2004, s. 380.

[2] E. Latoszek, M. Proczek, wyd. cyt, s. 104.

[3] Tamże, s. 104.

[4] unic.un.org.pl/misje_pokojowe/publikacja_nowe-wyzwania.php, maj 2010.

[5] E. Latoszek, M. Proczek, wyd. cyt, s. 104-105.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Praktyka PR jako sposób budowania więzi ze społeczeństwem

praca z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego

[fragmenty]

Będąc wieloletnim praktykiem pracy penitencjarnej, mając możliwość obserwacji całokształtu zjawisk wiążących się z kształtowaniem pożądanej atmosfery wychowawczej w jednostkach okręgu łódzkiego, jednocześnie sprawując funkcję rzecznika prasowego okręgu i będąc zaangażowanym we wszelkie działania będące PR lub bliskie tym narzędziom – stwierdzam jasno bardzo pozytywny wpływ właściwego PR na atmosferę wychowawczą w jednostce penitencjarnej. Idąc dalej twierdzę, że dla nowoczesnie kierowanej jednostki, której zadaniem jest głównie kształtowanie dobrej atmosfery wychowawczej wśród osadzonych, wpływ poprawnie realizowanego PR jest obecnie jednym z zasadniczych czynników stabilizujących. Oczywiście mówię tu o sytuacji skutecznej działalności PR. Moje roczne doświadczenia

Dyrektora kierującego bezpośrednio jednostką penitencjarną potwierdzają powyższą tezę w całej rozciągłości.

Najprostszym dowodem na te twierdzenia jest relacja pojęć

PRESTIŻ – AUTORYTET – DYSCYPLINA.

Jeśli jednostka penitencjarna uosabiana przez konkretne osoby jej kierownictwa cieszy się prestiżem i autorytetem środowiskowym (widocznym np. w mediach) to wzmacnia to sterowność populacją osadzonych. Informacja o nas wychodzi poza więzienny mur i powraca ze zwielokrotnioną przez media siłą. Jest to zjawisko niezaprzeczalnie pożądane jako kształtujące pozytywnie obraz funkcjonariuszy wśród skazanych.

Zawsze mówiąc o kształtowaniu atmosfery wychowawczej odnosimy się do warunków socjalno – bytowych stwarzanych osadzonym przez administrację. Czyż więc nie istnieje prosta zależność pomiędzy wzmiankowanym już, bardzo nagłośnionym otwieraniem kotłowni ekologicznej ogrzewającej obiekty Aresztu Śledczego w Łodzi, a wzrostem oceny tych warunków przez osadzonych przebywających w tym zakładzie? Oczywiście, istnieje.

Mało tego, to między innymi dzięki umiejętnemu kreowaniu wizerunku więziennictwa, jego potrzeb i uwarunkowań (czyste PR) udało się przekonać władze województwa łódzkiego do wsparcia finansowego przez tzw. Wojewódzki Fundusz Ekologiczny kilku kolejnych inwestycji polegających na budowach kotłowni ekologicznych już sfinalizowanych i dalszych planowanych. Te działania przyniosły więziennictwu policzalne korzyści w postaci środków finansowych sięgających już obecnie wielu set tysięcy nowych złotych, za które wykonano te inwestycje.

Warto tu wspomnieć, że z okazji tegorocznego Święta Narodowego dwie osoby z władz województwa łódzkiego, szczególnie zasłużone w powyżej opisanych działaniach, zostały wyróżnione przez Ministra Sprawiedliwości złotymi odznakami „Za zasługi w służbie penitencjarnej”. Decyzja ta wybitnie świadczy o randze i wysokiej ocenie nawiązanej współpracy.

Drugim kardynalnym dowodem dobrego wpływu PR na atmosferę wychowawczą w jednostce jest efektywność nawiązanych kontaktów zewnętrznych dla poszerzania oferty kulturalno – oświatowej w zakładzie. Konkretnym przykładem jest Areszt Śledczy w Łodzi, który ma podpisane dwa porozumienia z Domami Kultury o współdziałaniu w zakresie wspólnego animowania imprez dla osadzonych. Druga z tych umów została zainspirowana przez uprzednio nawiązany kontakt z dziennikarzami Radia Manhattan, którzy pośrednio przyczynili się do zapoczątkowania współpracy z Akademickim Ośrodkiem Kultury. Nikt nie zaprzeczy pozytywnemu wpływowi dobrej jakościowo i bogatej oferty zajęć k.o. na kształtowanie atmosfery wychowawczej. I dlatego między innymi należy realizować trudną, ale efektywną działalność PR, starając się operować możliwie najszerszym z możliwych wachlarzem opisanych narzędzi.

Nie jesteśmy natomiast w stanie, ustalić precyzyjnie, na ile nasze dobre kontakty ze światem zewnętrznym wytwarzają u dziennikarzy mechanizm powściągowy przed pisaniem o nas w sposób negatywny. A ma to przecież bardzo istotne znaczenie.

Wskazywano już powyżej na przykłady zaburzeń w atmosferze wychowawczej jednostki wywołane nawet przypadkowo opublikowanymi informacjami negatywnymi o tej jednostce, zwłaszcza o relacjach osadzeni – funkcjonariusze. Jest to ogromne zagadnienie wymagające być może osobnego opracowania, w kontekście etyki zawodowej dziennikarzy i ich funkcji opiniotwórczej.

Argumenty przeciw Public Relations uprawianemu przez jednostki penitencjarne:

- więziennictwo nie jest instytucją powołaną do tego rodzaju działalności, ma inne cele i zadania.
- nie stać nas finansowo, ani też kadrowo na tego rodzaju ekstrawagancką działalność.
- sprawy SW są zbyt skomplikowane i zbyt specyficzne by

być właściwie zrozumianymi przez „świat zewnętrzny”.

- uprawianie PR może być w pewnym układzie niebezpieczne dla spokoju w jednostce i atmosfery wychowawczej, gdy nie jest prowadzone w pełni profesjonalnie.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Wojna w Sierra Leone

Sierra Leone to państwo w zachodniej Afryce, nad Oceanem Atlantyckim. Na północy graniczy z Gwineą, na południowym wschodzie z Liberią. W 1961 roku kraj uzyskał niepodległość pozostając w brytyjskiej Wspólnocie Narodów. W 1971 roku proklamowano utworzenie republiki. W 1978 roku wprowadzono system monopartyjny z rządzącym Kongresem Ogólnoludowym. W 1985 roku ustąpił, piastujący od 1971 roku urząd prezydenta, S. Stevens wyznaczając na swego następcę generała J.M. Mornoaha. Nowy prezydent rozpoczął pod koniec lat osiemdziesiątych proces demokratyzacji kraju.

Wojna domowa w Sierra Leone, która trwała od 1991 do 2002 roku, jest przykładem brutalnego konfliktu wewnętrznego, który miał druzgocące konsekwencje dla społeczeństwa i gospodarki tego zachodnioafrykańskiego kraju. Konflikt ten charakteryzował się wyjątkową brutalnością i miał poważne skutki humanitarne oraz społeczne.

Rysunek 3. Mapa Sierre Leone

© Copyright by Fogra Oficyna Wydawnicza, 1996

Źródło: *Popularna Encyklopedia Powszechna*, Wydawnictwo Fogra, Kraków, 1999 r.

Tło konfliktu

Sierra Leone, kraj w zachodniej Afryce, uzyskał niepodległość od Wielkiej Brytanii w 1961 roku. Po uzyskaniu niepodległości, kraj zmagał się z różnymi problemami politycznymi, gospodarczymi i społecznymi, które obejmowały korupcję, nierówności społeczne i brak efektywnego zarządzania. W 1991 roku, sytuacja polityczna i gospodarcza osiągnęła krytyczny punkt, co doprowadziło do wybuchu konfliktu zbrojnego.

Wojna domowa rozpoczęła się, gdy Rewolucyjny Front Zjednoczenia (RUF), grupa rebeliantów dowodzona przez Foday Sankoh, rozpoczęła działania zbrojne przeciwko rządowi Sierra Leone. Konflikt szybko przybrał brutalny charakter, charakteryzujący się masowymi zbrodniami wojennymi, w tym brutalnymi egzekucjami, porwaniami i przemocą wobec cywilów.

Brutalność i skutki

Konflikt w Sierra Leone był znany z niezwyklej brutalności, w tym z używania dzieci-żołnierzy, które były werbowane i zmuszane do walki. RUF stosował brutalne metody, takie jak okaleczanie ludzi, aby wzbudzić strach wśród społeczności. Wojna spowodowała śmierć około 50 000 osób oraz spowodowała ogromne cierpienie ludności cywilnej. Miliony ludzi zostały zmuszone do ucieczki z domów, a zniszczenia infrastruktury kraju były ogromne.

Interwencja międzynarodowa

W odpowiedzi na eskalację przemocy, społeczność międzynarodowa, w tym Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ) i Wspólnota Narodów, podjęła działania mające na celu zakończenie konfliktu. W 1999 roku, podpisano porozumienie pokojowe w Lome, które miało na celu zakończenie działań wojennych. Porozumienie przewidywało m.in. demobilizację bojowników, integrację RUF do życia politycznego oraz zrzeczenie się broni.

W 2000 roku, ONZ utworzyła misję stabilizacyjną w Sierra Leone, znaną jako Misja ONZ w Sierra Leone (UNAMSIL), której celem było wspieranie procesu pokojowego, nadzorowanie demobilizacji i reintegracji bojowników oraz zapewnienie bezpieczeństwa. Misja ta odegrała kluczową rolę w stabilizacji sytuacji w kraju i pomogła w odbudowie.

Proces pokoju i odbudowa kraju

Wojna domowa zakończyła się w 2002 roku, jednak jej skutki

były długotrwałe. Proces odbudowy i rehabilitacji społeczeństwa trwał wiele lat. Sierra Leone zmagало się z wyzwaniami związanymi z odbudową infrastruktury, reintegracją weteranów wojennych i zapewnieniem sprawiedliwości dla ofiar konfliktu. W 2002 roku rozpoczęto także postępowania sądowe przeciwko liderom RUF, co było ważnym krokiem w kierunku sprawiedliwości i rozliczenia zbrodni wojennych.

Wojna w Sierra Leone jest przykładem brutalnego konfliktu, który miał druzgocące skutki dla społeczeństwa i gospodarki. Jej historia pokazuje, jak ważne są międzynarodowe interwencje w rozwiązywaniu konfliktów oraz długotrwały proces odbudowy po zakończeniu działań wojennych.

W 1992 roku grupa wojskowych pod dowództwem kapitana V. Strassera obaliła Mornoha. Władzę przejęła Tymczasowa Narodowa Rada Rządząca, zawieszono przyjętą w referendum z 1991 roku konstytucję, która gwarantowała m.in. system wielopartyjny. W styczniu 1996 roku generał J. Maada Bioo dokonał zamachu stanu i przejął władzę.

Szóstego lipca 1999 roku w togijskiej stolicy Lome prezydent Ahmed Tejan Kabbah oraz komendant kaprał Foday Sankoh podpisali pokój kończący wojnę domową. Zakończona wojna była jedną z najkrwawszych w dziejach kraju. W czasie trwania wojny połowa z 4,4 mln mieszkańców opuściła kraj, a statystyczna długość życia tych, którzy pozostali skróciła się do 37 lat.

W 2002 roku powołano instytucje, których zadaniem jest ujawnienie zbrodni wojennych i pociągnięcie do odpowiedzialności winnych ich popełnienia: Komisję Prawdy oraz Specjalny Trybunał. [Popularna Encyklopedia Powszechna, 1999]

W 2002 roku uczyniono postępy w dziedzinie przeciwdziałania bezkarności za poważne naruszenia praw człowieka podczas konfliktu w Sierra Leone. Ustanowiono specjalny trybunał dla Sierra Leone – Rada Bezpieczeństwa ONZ zdecydowała w 2000 roku o ustanowieniu tego sądu dla karania najgroźniejszych

sprawców zbrodni przeciwko ludzkości, zbrodni wojennych i poważnych naruszeń prawa humanitarnego. Komisja Prawdy i Pojednania, przewidziana w porozumieniu pokojowym z Lome z 1999 roku, także została ustanowiona.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Wojna w Somalii

Somalia, kraj położony w Rogu Afrykańskim, od uzyskania niepodległości w 1960 roku zmagał się z wieloma problemami politycznymi i społecznymi. W 1969 roku wojskowy zamach stanu doprowadził do objęcia władzy przez generała Mohammeda Siada Barre, który ustanowił rządy autorytarne. Jego reżim, oparty na klanie i korupcji, doprowadził do poważnych problemów gospodarczych i społecznych.

Wojna w Somalii, która rozpoczęła się w latach 90. XX wieku, to złożony konflikt, który trwał przez wiele lat i miał głęboki wpływ na stabilność i bezpieczeństwo w regionie Rogu Afrykańskim. Konflikt ten ma wiele przyczyn i aspektów, obejmujących zarówno wewnętrzne problemy kraju, jak i wpływy zewnętrzne.

Północne oraz wschodnie wybrzeża współczesnej Somalii były częścią starożytnego Puntu – krainy wzmiankowanej już w starożytnych egipskich inskrypcjach od III tysiąclecia p.n.e.

W naszej erze, w VII-X wieku wzdłuż wybrzeży Zatoki Adeńskiej i Oceanu Indyjskiego powstawały stacje handlowe zakładane przez muzułmańskich kupców z Arabii i Persji. W X w. obszary wnętrza lądu przylegające do Zatoki Adeńskiej zamieszkiwały

koczownicze plemiona Somalów, na południu i zachodzie pasterskie ludy Galla. W rozwijających się wzdłuż wybrzeży centrach handlowych (Mogadyszu, Merka, Zejla, Berbera) przeważała religia muzułmańska. W XVI w. wybrzeża Somalii zajęli Portugalczycy, wyparci przez Arabów z Omanu (mających centrum na Zanzibarze). W XIX w. północne wybrzeża kraju znajdowały się pod kontrolą Egiptu, południowa zaś część pod zwierzchnictwem sułtana Zanzibaru. [Popularna Encyklopedia Powszechna, Wydawnictwo Fogra, Kraków, 1999]

Tło konfliktu

W drugiej połowie XIX w. rozpoczęła się penetracja państw europejskich i podział posiadłości kolonialnych pomiędzy Wielką Brytanię, Francję i Włochy. W latach 1862-1884 Francja zajęła tereny północno-zachodnie z miastem Dżibuti. Wielka Brytania w latach 1884-1886 zajęła część północnych wybrzeży kraju (Somaliland). Włosi objęli protektoratem sułtanaty Hobyo nad Oceanem Indyjskim i Alula nad Zatoką Adeńską, wydzierżawili także od Brytyjczyków południową część wybrzeża. W 1925 roku powiększyli posiadłości o tzw. Jubaland (tereny między rzeką Jubba a granicą kenijską), tworząc z nich w 1936 roku, po połączeniu z Etiopią, Włoską Afrykę Wschodnią. W Somali brytyjskim od końca XIX w. wybuchwały długotrwałe powstania przeciwko Brytyjczykom, próby utworzenia niepodległego państwa przez M. Ibn Abd al-Hasana stłumiono po I wojnie światowej. W 1940 roku Włosi anektowali somalijskie posiadłości brytyjskie, ale w 1941 roku zostali pokonani przez Brytyjczyków, którzy przejęli kontrolę nad całością kolonii włoskich w Somalii. Sprawowali ją do 1950, kiedy zyskały one status terytorium powierniczego ONZ i zostały przekazane w administrację Włochom. W 1960 roku połączono brytyjską i włoską część kraju tworząc niepodległą Republikę Somalii. [Tamże]

W 1991 roku reżim Barre'a został obalony przez różne grupy opozycyjne, co wprowadziło kraj w okres chaosu i bezrządu. Po obaleniu dyktatora, Somalia pogrążyła się w anarchii, z

licznymi rywalizującymi grupami wojskowymi i klanami walczącymi o kontrolę nad terytorium. Brak centralnej władzy, eskalacja przemocy i kryzys humanitarny stały się normą.

Rysunek 5. Mapa Somalii

© Copyright by Fogra Oficyna Wydawnicza, 1998

Źródło: *Popularna Encyklopedia Powszechna*, Wydawnictwo Fogra, Kraków, 1999 r.

Somalia została utworzona w 1960 roku. W swojej historii przeżyła zamach stanu (1969), wojnę z sąsiednią Etiopią (1977-78), a w ostatnim czasie stała się areną jednej z

najkrwawszych i najokrutniejszych wojen domowych w Afryce.

W styczniu 1991 roku, po ucieczce prezydenta kraju, Somalia znalazła się w stanie kompletnej anarchii. Przestały funkcjonować niemal wszystkie instytucje państwowe, w tym tak ważne dla bezpieczeństwa obywateli jak policja i wymiar sprawiedliwości. Państwo podzielone zostało między lokalnych przywódców, zawierających lub zrywających sojusze w zależności od sytuacji. Obok zorganizowanych jednostek reprezentujących interesy poszczególnych rodów, po kraju zaczęły grasować grupy zwykłych bandytów.

Początkowo ofiarami tych ugrupowań były osoby związane z obalonym reżimem. Później jednak większą rolę zaczęły odgrywać właśnie między rodami. Na niebezpieczeństwo narażeni byli także członkowie różnego rodzaju mniejszości, zwłaszcza na południu i w centralnych regionach kraju. Dochodziło do pogromów i gwałtów, dokonywanych przede wszystkim na ludności cywilnej. Grabiono dobytek, składy żywności i bydło. Ofiarami bandytów padały także konwoje z pomocą humanitarną. W miastach brakowało pożywienia i wody. Sytuację komplikowała ponadto susza i groźba wybuchu epidemii cholery. Przerażeni rozwojem wypadków cywile, szukając schronienia i licząc na pomoc humanitarną, opuszczali swoje domy i uciekali do tworzonych w pośpiechu obozów dla uchodźców, zarówno na terytorium Somalii, jak i poza granicami kraju. Ocenia się, iż w pierwszych miesiącach wojny domowej w Somalii śmierć poniosło ponad 100 tys. ludzi, a ponad milion stało się uchodźcami. [Domański P., 2000]

Somalia coraz bardziej pogrążała się w wojnie. Tysiące poddanych ginęło od kul, a przede wszystkim z głodu i chorób (w ciągu roku umarło prawie pół miliona ludzi). Przysyłaną z Europy pomoc humanitarną komendanci rozkradali i rozdzielali wśród swoich partyzantów albo odsprzedawali z zyskiem na stołecznych bazarach.

Zaalarmowani apokaliptycznymi wieściami z Afryki i ponaglani

przez międzynarodowe organizacje humanitarne, Amerykanie postanowili wkroczyć do akcji. USA były już wówczas supermocarstwem. Amerykańska armia była jeszcze upojona zwycięską wojną w Zatoce Perskiej – w porównaniu z Irakiem wyprawa do Somalii wydawała się błahostką, a ponadto dawała okazję do zademonstrowania wrażliwości i bezinteresowności Ameryki. Ponadto pomoc udzielona muzułmańskiej Somalii miała poprawić marny wizerunek Amerykanów w świecie islamu. [Jagielski W., 2004]

ONZ widząc, iż ugrupowania somalijskie są zbyt skłócone, a sytuacja w kraju znajduje się poza wszelką kontrolą, podjęła próbę załagodzenia konfliktu. W styczniu 1992 roku do Somalii przyjechała grupa wysłanników ONZ, pod przewodnictwem Jamesa O.C. Johana. Zaproponowane przez nich zawieszenie broni zaakceptowały wszystkie ugrupowania, oprócz partii Aidida (SNA). Dlatego też pod koniec stycznia zorganizowano spotkanie dwóch głównych rywali. Owocem tych zabiegów było podpisanie 3 marca 1992 roku w Mogadiszu trzymiesięcznego zawieszenia broni. [Kucharski P., 1998]

Walki między poszczególnymi frakcjami doprowadziły do zupełnego zniszczenia struktur państwowych. Interwencja oddziałów ONZ w grudniu 1992 roku pozwoliła rozprowadzić wśród głodującej ludności cywilnej transporty żywności. W marcu 1994 roku walczące strony zawarły w Nairobi porozumienie o zawieszeniu broni oraz zwołaniu Konferencji Pojednania Narodowego, które nie zakończyło jednak wojny domowej.

Oddziały Aidida (który samozwańczo ogłosił się prezydentem) podjęły walkę ze zwolennikami Mahdiego Mohammeda i zaatakowały stacjonujące w Somalii wojska ONZ. Oprócz Libii i Sudanu żadne państwo na świecie nie uznało praw Aidida do sprawowania władzy. W lipcu 1996 roku Aidid zmarł wskutek ran odniesionych podczas ulicznej bitwy. Urząd prezydenta przejął jego syn, były żołnierz amerykańskiej piechoty morskiej, Husajn, jednak sytuacja w kraju wciąż była niestabilna. Brak jednolitej władzy i ciągłe walki o władzę sprzyjały rozwinięciu się w

Somalii organizacji terrorystycznej Osamy bin Ladena. W sierpniu 2000 roku został utworzony tymczasowy 245-osobowy parlament somalijski, funkcjonujący poza krajem. Jego utworzenie możliwe było dzięki porozumieniu 1200 delegatów reprezentujących główne klany i plemiona Somalii. 26 sierpnia 2000 roku prezydentem Somalii został Abdoukassim Salat Hassan. Rok później Stany Zjednoczone zamroziły zasoby finansowe głównego banku al Barakaat ze względu na jego niewyjaśnione związki z Al-Kaidą. [Popularna Encyklopedia Powszechna, 1999]

Interwencja międzynarodowa

W obliczu pogarszającej się sytuacji humanitarnej i wzrastającej niestabilności, społeczność międzynarodowa zareagowała poprzez interwencje militarne i humanitarne. W 1992 roku Rada Bezpieczeństwa ONZ przyjęła rezolucję umożliwiającą międzynarodową interwencję w Somalii pod nazwą Operacja Przywrócenie Nadziei. Interwencja, prowadzona przez Stany Zjednoczone i inne państwa, miała na celu zapewnienie pomocy humanitarnej oraz przywrócenie porządku.

Pomimo początkowych sukcesów, interwencja napotkała poważne trudności. Konflikt z lokalnymi grupami zbrojnymi, w tym z warlordami i milicjami, oraz zamachy na personel wojskowy prowadzące do licznych ofiar, doprowadziły do wycofania sił międzynarodowych w 1994 roku.

Kontynuacja konfliktu

Po zakończeniu interwencji międzynarodowej, wojna domowa w Somalii trwała dalej. Kraj pozostał podzielony między rywalizującymi grupami, a brak centralnej władzy doprowadził do rozwoju różnych grup ekstremistycznych. W 2006 roku pojawiła się nadzieja na stabilizację dzięki utworzeniu Tymczasowego Rządu Federalnego Somalii, wspieranego przez siły wojskowe z Etiopii. Jednak sytuacja szybko pogorszyła się, a konflikt z grupami ekstremistycznymi, w tym z Al-Shabab, trwał dalej.

Stan współczesny

Współczesna Somalia wciąż zmaga się z problemami związanymi z bezpieczeństwem i stabilnością. Choć w kraju udało się ustanowić rząd federalny i zorganizować wybory, konflikty z grupami militarnymi oraz wyzwania humanitarne pozostają istotnymi kwestiami. Międzynarodowa społeczność, w tym ONZ oraz różne organizacje pozarządowe, wciąż angażują się w działania mające na celu wspieranie stabilizacji i odbudowy Somalii.

Konflikt w Somalii jest przykładem trudności związanych z budowaniem pokoju i stabilności w regionie dotkniętym długotrwałymi problemami społecznymi i politycznymi. Jego złożoność pokazuje, jak wielkie wyzwania stoją przed międzynarodową społecznością w próbie rozwiązania konfliktów i wspierania odbudowy w krajach pogrążonych w chaosie.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Wybrzeże Kości Słoniowej – konflikty zbrojne

W średniowieczu północna część Wybrzeża Kości Słoniowej pozostawała pod panowaniem badanych państw: Ghany, Mali i Songhaju. W drugiej połowie XV wieku do wybrzeży dotarli pierwsi podróżnicy portugalscy. W XVII-XVIII wieku rozpoczęła się penetracja Francji, która założyła forty Assagny i Grand Bassam, będące głównymi ośrodkami wywozu kości słoniowej (stąd nazwa kraju). W XIX w. rozpoczęła się kolonizacja francuska. Pierwsze stałe posterunki powstały w 1843 roku. Wybrzeże Kości

Słoniowej od 1893 roku jest kolonią francuską, od 1895 roku – w składzie Francuskiej Afryki Zachodniej. W 1958 roku uzyskało autonomię jako członek Wspólnoty Francuskiej, w 1960 roku pełną niepodległość, zachowało jednak silne związki polityczne i gospodarcze z byłą metropolią. Od 1960 roku do śmierci w 1993 roku na czele państwa stał F. Houphouët-Boigny, założyciel i przywódca Partii Demokratycznej. Po nim urząd prezydencki przejął H. Konan-Bédié.

Niespodziewanie po zamachu stanu w 24 XII 1999 roku prezydent Bédié został obalony i wygnany z kraju. Jego miejsce zajął generał Robert Gueï, który ogłosił przejściową konstytucję, a kluczowe stanowiska ministerialne powierzył wojskowym. W październiku 2000 roku odbyły się wybory prezydenckie, w których zwycięstwo odniósł Laurent Gbagbo. Wybory nie zostały uznane przez jego przeciwników, krajem wstrząsnęła seria krwawych zamachów. Generał Gueï dokonał nieudanej próby puczu. Partie partyzanckie domagały się ustąpienia prezydenta opanowały północną i zachodnią część kraju. Wojskowe wsparcie Francji, z którą Wybrzeże Kości Słoniowej związane jest układem o wzajemnej obronie nie zdołało doprowadzić do normalizacji w kraju.

Rysunek 1. Mapa Wybrzeża Kości Słoniowej

© Copyright by Fogra Oficyna Wydawnicza, 1998

Źródło: *Popularna Encyklopedia Powszechna*, Wydawnictwo Fogra, Kraków, 1999 r.

Wybrzeże Kości Słoniowej, kraj położony w zachodniej Afryce, w ostatnich dziesięcioleciach doświadczyło kilku istotnych konfliktów zbrojnych, które miały znaczący wpływ na stabilność i rozwój kraju. Konflikty te były wynikiem złożonych napięć politycznych, etnicznych i gospodarczych.

Wojna domowa w 2002 roku

Wojna domowa w Wybrzeżu Kości Słoniowej, która wybuchła w 2002 roku, była jednym z najbardziej znaczących konfliktów w historii kraju. Konflikt rozpoczął się, gdy rebelianci,

głównie z północnych regionów kraju, przeprowadzili zamach stanu, który doprowadził do wybuchu walk między rządem a siłami rebeliantów. Rebelia była wynikiem niezadowolenia z rządów prezydenta Laurenta Gbagbo, który był oskarżany o korupcję i marginalizowanie północnych regionów kraju.

Wojna doprowadziła do powstania dwóch głównych frakcji: rządowej i rebeliantów, którzy kontrolowali północną część kraju. Konflikt pogłębił podziały etniczne i regionalne, a w jego wyniku zginęło kilka tysięcy osób, a miliony zostały zmuszone do opuszczenia swoich domów. Zawarte w 2003 roku porozumienie pokojowe, znane jako Porozumienie z Linas-Marcoussis, pomogło w zakończeniu działań wojennych i doprowadziło do utworzenia rządu jedności narodowej, który miał na celu stabilizację sytuacji w kraju.

W 2003 roku w Paryżu zawarte zostało porozumienie pokojowe pomiędzy przedstawicielami prezydenta, zwalczającymi go partiami partyzanckimi i przywódcami opozycji. Układ spotkał się z krytycznym przyjęciem w kraju, podczas gwałtownych zamieszek w Abidżanie spłonęły ambasady Francji i Burkina Faso. [Popularna Encyklopedia Powszechna, 1999]

Na Wybrzeżu Kości Słoniowej w połowie września 2003 roku ujawniła się uzbrojona opozycja i pod koniec roku kontrolowała więcej niż połowę państwa. Francja wzmocniła swoją obecność wojskową, początkowo dla bezpieczeństwa cudzoziemców, później dla monitorowania rozejmu. Jednakże wojska rządowe i ruchy opozycyjne na północy i zachodzie nie przestawały walczyć, dokonując poważnych naruszeń praw człowieka w stosunku do cywilów i żołnierzy, nie obawiając się zbytnio możliwością ukarania za swoje zbrodnie.

W niektórych miejscach odkryto i udokumentowano pozasądowe egzekucje i masowe zabójstwa, jednak pozostały one niewyjaśnione i bezkarne. W atmosferze rasizmu, wielu cudzoziemcom, zwłaszcza z Burkina Faso, Liberii i Mali zniszczono domy, ale też wielu cudzoziemców zginęło w atakach

sił rządowych na dzielnice biedy. Ludzie pochodzący z północy Wybrzeża Kości Słoniowej cierpieli przemoc i prześladowanie. Setki tysięcy ludzi będących w strefach walki i na południu uciekło na zachód i północ.

Sytuacja w całym kraju – byłej kolonii francuskiej – jest aktualnie bardzo napięta. Wojska francuskie, wchodzące w skład sił pokojowych ONZ, usiłują zapobiec aktom przemocy i grabieży. Doszło do nich po zniszczeniu przez Francuzów całego lotnictwa wojskowego Wybrzeża Kości Słoniowej. Francuzi odpowiedzieli w ten sposób na atak lotniczy na północy kraju, w rezultacie którego dziewięciu ich żołnierzy i jeden amerykański pracownik cywilny poniosło śmierć. Północ kontrolowana jest przez rebeliantów zwalczających rząd prezydenta Gbagbo. [Wybrzeże Kości Słoniowej: napięta sytuacja, zabiegi dyplomatyczne, 8 listopad 2004]

Rada Bezpieczeństwa ONZ jednogłośnie uchwaliła embargo na dostawy broni do pogrążonego od dwóch lat w wojnie domowej Wybrzeża Kości Słoniowej. Sankcje są karą za złamanie przez armię rządową podpisanego półtora roku temu rozejmu. Podjęta na początku listopada próba ofensywy armii rządowej przeciwko kontrolującym północ kraju rebeliantom przerodziła się w starcia z wojskami francuskimi pełniącymi od półtora roku funkcję rozjemcy. Zginęło dziewięciu francuskich żołnierzy, a w odwecie Francja zniszczyła lotnictwo Wybrzeża Kości Słoniowej. Mimo embargo władze Wybrzeża Kości Słoniowej zapowiadają odbudowę lotnictwa. Poprzednie samoloty i śmigłowce kupowano na Białorusi będącej najpopularniejszym dostawcą broni dla Afryki. [ONZ ogłasza zakaz dostaw broni na Wybrzeże Kości Słoniowej, 11 listopad 2004]

Kryzys polityczny i kontrowersyjne wybory (2010-2011)

W 2010 roku Wybrzeże Kości Słoniowej znalazło się w centrum międzynarodowej uwagi z powodu kontrowersyjnych wyborów prezydenckich. Prezydent Laurent Gbagbo, ubiegający się o

reelekcję, został oskarżony o fałszowanie wyników wyborów, które oficjalnie wygrał jego rywal, Alassane Ouattara. Konflikt polityczny przerodził się w otwarty kryzys zbrojny, gdy obie strony zaczęły walczyć o kontrolę nad krajem.

W wyniku działań wojennych, które trwały od grudnia 2010 roku do kwietnia 2011 roku, doszło do licznych brutalnych starć między zwolennikami Gbagbo a siłami lojalnymi Ouattara, wspieranymi przez siły międzynarodowe, w tym francuskie wojska. Kryzys ten doprowadził do śmierci około 3 000 osób, a wielu cywilów zostało dotkniętych przemocą i zniszczeniami. Laurent Gbagbo został aresztowany przez siły ONUCI (Misja Organizacji Narodów Zjednoczonych w Wybrzeżu Kości Słoniowej) i przewieziony do Międzynarodowego Trybunału Karnego w Hadze, gdzie postawiono go w stan oskarżenia.

Konflikty związane z działalnością grup ekstremistycznych

Choć nie jest to tak dobrze udokumentowane jak wcześniejsze konflikty, Wybrzeże Kości Słoniowej również borykało się z problemem działalności grup ekstremistycznych. W 2016 roku doszło do kilku ataków terrorystycznych, w tym na popularne miejsca turystyczne, takie jak plaże w Grand-Bassam. Ataki te, przeprowadzone przez grupy powiązane z Al-Kaidą, były wymierzone w międzynarodowych turystów i miały na celu destabilizację kraju oraz osłabienie jego gospodarki turystycznej.

Współczesne wyzwania

Mimo zakończenia największych konfliktów zbrojnych, Wybrzeże Kości Słoniowej nadal zmagają się z wyzwaniami związanymi z budowaniem trwałego pokoju i stabilności. W kraju trwają wysiłki na rzecz pojednania narodowego, reformy systemu politycznego i poprawy sytuacji gospodarczej. Rządy prezydenta Alassane Ouattary, który objął władzę po zakończeniu kryzysu w 2011 roku, stawiają czoła wyzwaniom związanym z rozwojem

gospodarczym, korupcją i napięciami społecznymi.

Konflikty zbrojne w Wybrzeżu Kości Słoniowej ukazują złożoność problemów politycznych, etnicznych i społecznych, które wpływają na stabilność i rozwój kraju. Choć postęp został osiągnięty w zakresie przywracania pokoju, długotrwałe rozwiązania będą wymagały dalszych wysiłków zarówno ze strony rządu, jak i społeczności międzynarodowej.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Konflikty zbrojne w Nigerii

Nigeria to państwo w zachodniej Afryce, nad Zatoką Gwinejską. Na północy graniczy z Nigrem i Czadem, na wschodzie z Kamerunem, na zachodzie z Beninem. Podbój obszarów Nigerii rozpoczęli Anglicy w XIX w. Pierwsza kolonia angielska powstała w rejonie dzisiejszego Lagos w 1861 roku. Wnętrze kraju podbiły oddziały brytyjskiej Królewskiej Kompanii Nigru. W 1914 roku połączone posiadłości brytyjskie w Nigerii utworzyły Kolonię i Protektorat Nigerii. Ruch niepodległościowy (powstanie Narodowego Kongresu Zachodniej Afryki) i wystąpienia antykolonialne (1905-1906, 1908-1913, 1918) przyspieszyły nadanie krajowi konstytucji (1922).

W latach 1954 i 1961 w skład Nigerii włączono posiadłości brytyjskie w Kamerunie. W 1960 roku Nigeria uzyskała niepodległość, stając się członkiem brytyjskiej Wspólnoty Narodów. W 1963 roku wprowadzono ustrój federacyjny. Poszczególne regiony kraju miały prawo do posiadania własnych konstytucji i odrębnych systemów władzy, co sprzyjało powstawaniu konfliktów wewnętrznych, powodowanych rywalizacją

międzyplemienną oraz zatargami między wyznawcami islamu a chrześcijanami i animistami.

W 1958 roku odkryto bogate złoża ropy naftowej, ale dochody z jej eksploatacji rozkradane były w większości przez skorumpowany aparat administracji państwowej. W 1966 roku władzę w państwie przejął rząd wojskowy. W lipcu tego samego roku nowy zamach stanu wyniósł do władzy generała Y. Gowona. Na terytorium kraju wybuchły walki między plemionami Hausa i Ibo. W 1967 roku wywodzący się z plemienia Ibo pułkownik O. Ojukwu proklamował powstanie niepodległej Republiki Biafry na terytorium południowo-wschodniej prowincji Nigerii. Secesja Biafry spowodowała wybuch krwawej wojny domowej (1967-1970, konflikt biafrański), w wyniku której śmierć poniosło ponad 1 mln ludzi. Wojna zakończyła się zwycięstwem rządu centralnego.

W 1975 roku generała Y. Gowona obalił przewrót dowodzony przez generała M. Mohammada. Jego następcą, porucznik O. Obasanjo, podjął działania na rzecz przywrócenia rządów cywilnych. W 1979 roku władzę przejął zwycięzca wyborów prezydenckich, Sh.A. Shagari. Cywilne rządy w Nigerii nie trwały jednak długo, w 1983 roku wojskowi znów sięgnęli po władzę, uzasadniając kolejny przewrót koniecznością wymiany skorumpowanej i nieudolnej władzy cywilnej. Rządy objęła Najwyższa Władza Wojskowa, na czele której stał generał M. Buhari.

Rysunek 2. Mapa Nigerii

Źródło: *Popularna Encyklopedia Powszechna*, Wydawnictwo Fogra, Kraków, 1999 r.

Nigerii, największemu krajowi w Afryce pod względem ludności, nie udało się uniknąć konfliktów zbrojnych, które miały poważne konsekwencje dla stabilności i rozwoju kraju. Konflikty te są wynikiem złożonych przyczyn politycznych, etnicznych, religijnych i gospodarczych, a ich skutki są odczuwalne na wielu płaszczyznach.

Konflikt Biafra (1967-1970)

Jednym z najważniejszych konfliktów w historii Nigerii jest wojna secesyjna o Biafrze, która miała miejsce w latach 1967-1970. Konflikt ten wybuchł, gdy region Biafra, zamieszkały głównie przez ludność Igbo, ogłosił niepodległość od Nigerii. Powodem były napięcia etniczne i polityczne, które narastały od momentu uzyskania niepodległości przez Nigerię w 1960 roku. Rząd Nigerii nie uznał deklaracji niepodległości Biafry, co doprowadziło do wybuchu brutalnej wojny, w której zginęło szacunkowo 1-2 miliony ludzi, głównie z powodu głodu i działań wojennych.

Konflikt Boko Haram (od 2009 roku)

Współczesne konflikty w Nigerii są często związane z działalnością grupy ekstremistycznej Boko Haram, która od 2009 roku prowadzi brutalną kampanię terrorystyczną przeciwko rządowi i cywilom. Boko Haram, z siedzibą głównie w północno-wschodniej części Nigerii, ma na celu ustanowienie państwa opartego na ścisłej interpretacji prawa szariatu. Grupa ta jest odpowiedzialna za liczne ataki na ludność cywilną, porwania, zamachy bombowe i działania terrorystyczne. Konflikt z Boko Haram doprowadził do znacznych zniszczeń i destabilizacji w regionie, przymusowej migracji ludności oraz naruszeń praw człowieka.

Konflikty etniczne i religijne

Nigeria, zróżnicowana pod względem etnicznym i religijnym, boryka się również z konfliktami lokalnymi między różnymi grupami. W północnym Nigerii, napięcia między muzułmanami a chrześcijanami często prowadzą do przemocy i zamachów. W centralnych i południowych częściach kraju dochodzi do sporów między różnymi grupami etnicznymi o kontrolę nad zasobami i terytorium. Przykładem jest konflikt między rolnikami a hodowcami bydła, który eskaluje w wyniku sporów o ziemię i zasoby wodne.

Konflikty zbrojne w delcie Nigru

Delta Nigru, bogata w zasoby ropy naftowej, również doświadcza licznych konfliktów związanych z eksploatacją zasobów naturalnych. Lokalna ludność, która często nie korzysta z korzyści płynących z wydobycia ropy, prowadzi kampanie przeciwko wielkim korporacjom naftowym i rządowi Nigerii. Konflikty te obejmują ataki na infrastruktury naftowe, sabotaż oraz działania zbrojne mające na celu wywalczenie lepszych warunków życia i większego wpływu na zasoby naturalne.

Wyzwania w zakresie stabilności i bezpieczeństwa

Nigeria zмага się z poważnymi wyzwaniami w zakresie stabilności i bezpieczeństwa. Konflikty zbrojne, zarówno te z przeszłości, jak i współczesne, mają poważne konsekwencje dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Wysoka przestępczość, korupcja oraz brak efektywnego zarządzania sprawiają, że rozwiązanie konfliktów i stabilizacja kraju są trudne do osiągnięcia.

Konflikty zbrojne w Nigerii odzwierciedlają złożoność problemów, z jakimi zмага się ten kraj, obejmując przyczyny etniczne, religijne, polityczne i gospodarcze. Wymagają one skoordynowanego podejścia ze strony rządu, organizacji międzynarodowych i społeczności lokalnych, aby osiągnąć trwały pokój i stabilność.

W sierpniu 1985 roku miał miejsce kolejny przewrót wojskowy, w wyniku którego do władzy doszedł generał I.B. Babangida, który dokonał głębokich przeobrażeń politycznych i gospodarczych, wprowadził system dwupartyjny z lewicowymi socjaldemokratami i prawicowymi republikanami. W wyborach parlamentarnych w 1992 roku zwycięstwo odnieśli socjaldemokraci. Wyniki wyborów nie miały jednak najmniejszego wpływu na skład i politykę rządu. W 1993 roku prezydent I. Babangida powołał rząd tymczasowy z E. Shonekanem na czele. W tymże roku odbyły się, kilkakrotnie przekładane, wybory prezydenckie. Babangida unieważnił jednakże wybory, jako przyczynę podając fałszerstwa spisów

wyborców. W listopadzie 1993 władzę w kraju ponownie przejęło wojsko, prezydentem został generał S. Abacha, uprzednio minister obrony w rządzie E. Shonekana.

Odnowiły się spory graniczne z Kamerunem, gdy na terenie spornego półwyspu Bakassi odkryto złoża ropy. W 1994 roku doszło tam do krwawych starć z kameruńskimi siłami bezpieczeństwa. Konflikty wewnątrz kraju pozostały nie rozwiązane. W 1994 roku zwycięzca unieważnionych wyborów prezydenckich z 1993 M. Abiola ogłosił się prezydentem i głównodowodzącym sił zbrojnych. Aresztowanie Abioli spowodowało wybuch akcji protestacyjnych na terenie kraju. Federacja związków zawodowych wezwała do bezterminowego strajku generalnego, który unieruchomił całą gospodarkę. Z polecenia rządu aresztowano działaczy związkowych i opozycjonistów politycznych. W odpowiedzi przywódca klanów Joruba wezwali wszystkich członków plemienia do biernego oporu, złożenia urzędów i ustąpienia z zajmowanych stanowisk.

8 czerwca 1998 roku S. Abacha zmarł na atak serca. Jego następcą został generał Abdulsalam Abubakar, który również objął władzę w imieniu armii. 27 lutego 1999 odbyły się wybory prezydenckie, których zwycięzcą został emerytowany generał O. Obasanjo.

We wrześniu 2001 roku w mieście Jos w południowej Nigerii doszło do zamieszek na tle religijnym, w wyniku których zginęło co najmniej 500 osób oraz zniszczono kilka świątyń obu wyznań. W kwietniu 2003 roku prezydentem został ponownie O. Obasanjo.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Konflikty zbrojne w Republice Konga

Kongo jest państwem położonym na równiku w środkowej Afryce, nad Oceanem Atlantyckim. Graniczy z Gabonem, Kamerunem, Republiką Środkowoafrykańską i Demokratyczną Republiką Konga.

Pierwotnie terytorium Konga zamieszkiwali Pigmeje. Od XIV w. należało do afrykańskiego królestwa Konga, które rozkwitało w następnych stuleciach dzięki sprzedaży niewolników. W XIX w. rozpoczęła się kolonizacja francuska. Od 1885 roku należało do Francji. W latach 1910-1958 było częścią Francuskiej Afryki Równikowej. W 1960 roku uzyskało niepodległość jako Kongo Brazzaville. W 1969 roku proklamowano Ludową Republikę Konga, która to nazwa obowiązywała do 1991 roku.

Od 1992 roku władzę w kraju sprawował Denis Sassou Nguesso. W 1997 roku powrócił po kilkumiesięcznej wojnie domowej, w której dowodził oddziałami partyzanckimi i posłużył się zbrojną pomocą Angoli. W 2002 roku ponownie doszło do rozruchów wywołanych przez siły rebelianckie kwestionujące wynik wyborów prezydenckich, w których ponownie zwyciężył D. S. Nguesso. [Popularna Encyklopedia Powszechna, 1999]

Rysunek 4. Mapa Republiki Konga

Źródło: *Popularna Encyklopedia Powszechna*, Wydawnictwo Fogra, Kraków, 1999 r.

Republika Kongo, znana również jako Kongo-Brazzaville, jest krajem w centralnej Afryce, który w ostatnich dziesięcioleciach zmagał się z licznymi konfliktami zbrojnymi. Konflikty te miały poważne konsekwencje dla stabilności politycznej i rozwoju gospodarczego kraju.

Tło konfliktów

Republika Kongo, która uzyskała niepodległość od Francji w

1960 roku, była świadkiem kilku fal przemocy, które miały swoje korzenie w rywalizacjach politycznych, etnicznych i gospodarczych. W kraju występowały napięcia między różnymi grupami etnicznymi oraz różnice polityczne, które prowadziły do serii konfliktów zbrojnych i zamachów stanu.

Wojna domowa (1993-1994)

Pierwszy znaczący konflikt zbrojny po uzyskaniu niepodległości przez Republikę Kongo wybuchł w 1993 roku. Wojna domowa rozpoczęła się po wyborach prezydenckich, które doprowadziły do napięć między rywalizującymi frakcjami politycznymi. Po śmierci prezydenta Mariena Ngouabi, który był przywódcą w czasach, gdy kraj był rządony przez reżim komunistyczny, nastąpiły walki o władzę, które doprowadziły do wybuchu konfliktu zbrojnego.

Wojna domowa zakończyła się w 1994 roku, kiedy to zawarto porozumienie pokojowe, które miało na celu przywrócenie stabilności i zakończenie przemocy. Konflikt ten był wynikiem wewnętrznych napięć politycznych i etnicznych, które podzieliły kraj.

Konflikt w 1997 roku

W 1997 roku, po kilku latach względnego spokoju, kraj ponownie znalazł się w centrum konfliktu. Po zamachu stanu, w wyniku którego Denis Sassou Nguesso przejął władzę, wybuchły nowe walki. Nguesso, który wcześniej był prezydentem w latach 1979-1992, wrócił na urząd prezydenta po obaleniu swojego poprzednika. Konflikt zbrojny wynikał z kontestacji władzy i niepokoju społecznego.

Wojna w 1997 roku doprowadziła do znacznych zniszczeń i strat w ludności cywilnej. Konflikt ten zakończył się, gdy Denis Sassou Nguesso został potwierdzony jako prezydent, ale wyzwania związane z budowaniem pokoju i stabilności w kraju pozostały.

Konflikty zbrojne w latach 2000

W pierwszej dekadzie XXI wieku Republika Konga nadal zmagająca się z niestabilnością i sporadycznymi wybuchami przemocy. W 2002 roku wybuchły nowe konflikty zbrojne związane z walką o kontrolę nad zasobami naturalnymi, głównie ropą naftową, która jest kluczowym źródłem dochodów dla kraju.

Konflikty te miały podłoże etniczne i polityczne, a także były związane z korupcją i walką o wpływy w zasobach naturalnych. Mimo że były one mniej intensywne niż wcześniejsze wojny, nadal miały poważne konsekwencje dla stabilności kraju i życia codziennego mieszkańców.

Współczesne wyzwania

Współczesne wyzwania dla Republiki Konga obejmują problemy związane z polityczną niestabilnością, korupcją i zarządzaniem zasobami naturalnymi. Mimo że większe konflikty zbrojne ustały, kraj nadal boryka się z wyzwaniami związanymi z utrzymaniem pokoju i rozwoju społeczno-gospodarczego. Władze próbują radzić sobie z problemami politycznymi i społecznymi, które mają swoje korzenie w przeszłych konfliktach.

Konflikty zbrojne w Republice Konga ukazują złożoność problemów politycznych i etnicznych, które wpływają na stabilność i rozwój kraju. Długotrwałe rozwiązania będą wymagały skoordynowanych działań na rzecz pojednania narodowego, reformy politycznej i gospodarczego rozwoju. Współpraca ze społecznością międzynarodową oraz skuteczne zarządzanie zasobami naturalnymi będą kluczowe dla zapewnienia trwałego pokoju i stabilności w przyszłości.

W Republice Konga, pomimo negocjacji pokojowych i ogłoszenia o wkroczeniu sił zbrojnych z zagranicy, sytuacja praw człowieka przedstawia się źle, ze względu na ciągłe walki i napady na cywilów, zwłaszcza na wschodzie kraju. Podczas trwającego 6 lat konfliktu zbrojnego, angażującego co najmniej 6 rządów innych państw i wiele innych grup politycznych, według

szacunków – około 3 milionów ludzi zostało pozbawionych życia. Rząd Republiki Konga protestował przeciwko naruszeniom ze strony zagranicznych sił zbrojnych, jednocześnie prześladując swoich przeciwników.

Pomimo wyborów parlamentarnych i referendum konstytucyjnego w 2002 w Republice Konga niestabilność i naruszenia praw człowieka trwały w kontekście odnowionych konfliktów zbrojnych. Dziesiątki osób zostało zabitych, setki kobiet zgwałconych a wielu zostało przesiedlonych, przy jednoczesnej bezkarności sprawców z sąsiadujących krajów. Dalej na północ w Czadzie pokój zaczął stawać się iluzoryczny, pomimo wydawałoby się niekończących się negocjacji pomiędzy rządem i jego zbrojną opozycją.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.